

Nr 151.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1920 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående partiell löneförbättring för häradshövdingarna m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkterna 10, 18 och 19 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att, i avvidan å eventuell proposition om delning av vissa domsagor, i ordinarie anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat beräkna en höjning från dess nuvarande belopp 947,087 kronor med 11,413 kronor till 958,500 kronor, därav bestämt anslag 953,500 kronor och förslagsanslag 5,000 kronor,

dels att, i avvidan å särskild proposition om löneförbättring för vissa häradshövdingar m. m., till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av 450,000 kronor,

dels ock att, i avvidan å särskild proposition i ämnet, till löneförbättring för vissa häradshövdingar m. m. å extra stat för år 1921. såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 290,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den till riksdagen likaledes den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 (nr 2), under åberopande av punkterna 8 och 9 i det vid propositionen fogade

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 6 saml. 62 häft. (Nr 151.)

statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för samma dag, i vad detsamma avsåge förevarande tilläggsstat, föreslagit riksdagen

dels att, i avbidan på särskild proposition om löneförbättring för vissa häradshövdingar m. m., till förstärkning av det i 1920 års riksstat å extra stat upptagna förslagsanslaget till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning å tilläggsstat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 75,000 kronor,

dels ock att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till löneförbättring för vissa häradshövdingar m. m. å tilläggsstat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 290,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 5 mars 1920 dagtecknad proposition (nr 334), under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för möjliggörande av delning *ej mindre* av Gästriklands domsaga sålunda, att domsagans östra tingslag jämte Österfärnebo socken av västra tingslaget bildar en domsaga, benämnd Gästriklands östra domsaga, och västra tingslaget utom nyssnämnda socken bildar en domsaga, kallad Gästriklands västra domsaga, *än även* av Västerbottens södra domsaga sålunda, att Umeå tingslag med undantag av den del av Hörnefors socken, som nu hör till detta tingslag, bildar en domsaga, benämnd Umeå domsaga, samt återstående delen av domsagan bildar en domsaga med bibehållande av den nuvarande domsagans namn, i 1921 års riksstat höja det under andra huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat från dess nuvarande belopp 947,087 kronor med 10,100 kronor till 957,187 kronor, därav bestämt anslag 952,187 kronor och förslagsanslag 5,000 kronor,

dels ock fastställa avlöningsförmånerna för en var av häradshövdingarna i de föreslagna fyra nya domsagorna sålunda:

lön	kronor 4,500
tjänstgöringspenningar	» 1,500 6,000,

dels bestämma, att från och med år 1921 tjänstgöringspenningarna skola utgå i Marks domsaga med 2,500 kronor och i Borås domsaga med 1,800 kronor för år,

dels medgiva, att under tiden från och med den 1 juli 1920 till och med år 1923 må från det under andra huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter utgå till tillförordnad brottmålsdomare i Norrbottens län ersättning för rannsakingar med häktade i enlighet med, där särskilda omständigheter ej föranleda

annat, följande grunder, nämligen dels ett årligt arvode av 3,000 kronor, dels 50 kronor för varje av brottmålsdomaren för sådan rannsaking hållet urtima ting eller extra sammanträde under lagtina ting, dels rese-kostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande rese-reglemente eller enligt den klass, som i blivande resereglemente kan komma att bestämmas för häradshövding, dock med iakttagande att dag-traktamente ej må beräknas för dygn, varunder förrättning ägt rum, dels ock för varje av brottmålsdomaren handlagt rannsakningsmål traktamente för två expeditiionsdagar efter 25 kronor för varje dag.

dels bestämma, att såsom pensionsunderlag för häradshövding skall från och med den 1 januari 1921 gälla ett belopp av 5,600 kronor,

dels ock under andra huvudtiteln bevilja

a) till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som finnas upptagna i en av Kungl. Maj:t utfärdad stadga i ämnet med de ändringar i samma stadga, som kunna föranledas av vissa av chefen för justitiedepartementet i ärendet väckta förslag, å extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 440,000 kronor,

b) för möjliggörande av tillämpning i vissa delar redan från och med den 1 juli 1920 av nyssnämnda ändringar i berörda stadga på 1920 års tilläggsstat till förstärkning av det å extra stat för år 1920 beviljade förslagsanslaget till nyss omförmälda ändamål ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor,

c) till partiell löneförbättring för häradshövdingarna och bestridande av vissa resekostnadsbidrag till sådana befattningshavare, allt i enlighet med av departementschefen förordade grunder, på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 350,400 kronor samt

d) till samma ändamål på 1920 års tilläggsstat ett förslagsanslag, högst, 336,100 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokoll.

Härjämte hava till utskottet remitterats följande i ämnet väckta motioner, nämligen nr 268 inom första kammaren av herr *A. Pers*, vilken hemställt,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 334, i vad den rör anslag för möjliggörande av delning av Gästriklands domsaga, icke må av riksdagen bifallas

nr 293 inom samma kammare av herr *K. Schlyter*, vilken hemställt.

1:o. att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts begäran om anslag för möjliggörande av delning dels av Gästriklands domsaga och dels av Västerbottens södra domsaga;

2:o. att riksdagen ville besluta att såsom villkor för användande av anslaget till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning föreskriva,

att arvoden till förste och andre notarier, t. f. domhavande, vice häradshövdingar och e. o. assessorer (biträdande domare) skola utgå med de i propositionen föreslagna beloppen, med rätt dock för e. o. assessor att utöver arvodet uppbära lösen för de gravationsbevis, som av honom utfärdas;

att häradshövding icke må erhålla tjänstledighet, som innebär befrielse från hållande av allmänna tingssammanträden, i större utsträckning än 1918 års domsagostadga medger;

att de i samma stadga fastställda kompetenskraven i fråga om häradshövdingarnas vikarier, vice häradshövdingar och förste notarier (4, 12, 20—23 §§) i huvudsakliga delar upprätthållas; *dock att* viss tids tjänstgöring å domarkansli ej bör krävas såsom villkor för erhållande av förordnande såsom förste notarie, *att* vikariatsförordnande med den befogenhet, som avses i 20 § av domsagostadgan må meddelas den, som uppnått 24 års ålder och minst ett år efter avlagd examen tjänstgjort såsom biträde hos häradshövding, *att* den tid av 2 års tjänstgöring såsom biträde åt häradshövding, vilken omtalas i 21 § domsagostadgan såsom förutsättning för erhållande av vikariatsförordnande med vidsträcktare befogenhet än nyss sagts, må nedsättas till 1 1/2 år, *att* tjänstgöring vid rådhusrätt i större utsträckning än för närvarande är fallet må kunna ersätta tjänstgöring vid häradsrätt, samt *att* den i andra stycket av 21 § domsagostadgan föreskrivna begränsningen av tingsställningsrätten till tre allmänna sammanträden ej skall äga tillämpning förrän efter utgången av år 1923;

att i domsagostadgan skola lämnas generella föreskrifter angående de mål och ärenden, vilka i domsaga, där e. o. assessor (biträdande domare) finnes förordnad, må överflyttas å denne, utan hinder för Kungl. Maj:t att härutinnan meddela särskilda föreskrifter för olika domsagor och därvid, beträffande domsagor, som bestå av mera än ett tingslag, jämväl på det sätt verkställa en arbetsfördelning mellan häradshövdingen och assessorn, att assessorn må förordnas att regelmässigt hålla visst antal av de allmänna tingssammanträdena i något av tingslagen;

att häradshövding, till vars domsaga utgår något bidrag av ifrågasvarande anslag, skall vara skyldig att hålla kansli tillgängligt för all-

mänheten å ort, som av Kungl. Maj:t bestämmes och å tid, som i 9 § domsagostadgan sägs;

samt att även i övrigt bestämmelserna i domsagostadgan i huvudsakliga delar komma att vinna fortfarande tillämpning med de jämkningar, som föranledas av riksdagens bifall till den kungl. propositionen; samt

3:o. att riksdagen i sammanhang med besvarandet av Kungl. Maj:ts proposition nr 334 ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en utredning rörande frågan om avskaffande av sportelsystemet såsom avlöningsform för domare samt senast för 1922 års riksdag framlägga det förslag, vartill denna utredning, i vad den rör häradshövdingarna, kan föranleda.

samt nr 127 inom andra kammaren av herr *A. J. Bärq*, vilken föreslagit,

att riksdagen ville vid beviljandet av den föreslagna löneförbättringen för häradshövdingarna eller vid anslaget till domsagornas förvaltning knyta det villkor, att häradshövding skall vara skyldig att hålla kansli å den ort Kungl. Maj:t med hänsyn till domsagans intresse finner skäligt föreskriva;

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande avskaffande av sportelsystemet såsom avlöningsform för domare samt senast vid 1922 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda;

samt att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts begäran om anslag för möjliggörande av Gästriklands och Västerbottens södra domsagors delning.

I samband med dessa frågor har utskottet även till behandling förehaft en av herr *C. Lindhagen* inom första kammaren väckt motion (nr 149), däri hemställts, att riksdagen ville, med anledning av det väntade förslaget om ytterligare utvidgning av domsagas år 1918 inrättade kansli med flera statsunderstödda juridiska biträden m. m., besluta, att vid sådant kansli även skall fast anställas erforderligt antal skrivbiträden såsom statstjänstemän med understöd, utom av ersättning för renskrivning från domhavanden, med vissa bidrag av statsverket såsom en mindre grundlön jämte ersättning för sjukhjälp och semester samt pension.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Uti skrivelse den 31 maj 1919 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning rörande lämpligheten och omfattningen av en partiell löneförbättring för häradshövdingarna samt till riksdagen inkom-

ma med det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Därefter har chefen för justitiedepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat vissa personer att såsom sakkunniga inom departementet biträda vid verkställande av den av riksdagen begärda utredningen samt till behandling upptaga i samband därmed stående frågor om säkerställande av tillgången på nödiga arbetskrafter för rättsskipningens behöriga gång ävensom andra med utredningen sammanhängande spörsmål angående domsagornas förvaltning. Omförmälda av Kungl. Maj:tt till riksdagen avlåtna proposition nr 334 ansluter sig i väsentliga delar till det betänkande, som av nämnda sakkunniga avgivits den 9 januari 1920.

**Löneför-
bättring åt
häradshöv-
dingarna.**

Utskottet anser sig först böra upptaga till behandling frågan om löneförbättring för häradshövdingarna. I fråga om det sätt, varpå enligt Kungl. Maj:ts förslag berörda löneförbättring skall genomföras, är i huvudsak att märka, *att* det förutsatts, att även efter den föreslagna löneförbättringens genomförande dyrtidstillägg skulle komma att beredas häradshövdingarna, varemot den för år 1919 utgående tillfälliga löneförbättringen ej skulle komma att utgå för tid efter nämnda års slut, *att* det ansetts för närvarande icke böra ifrågakomma att avskaffa sportelsystemet, *att* såsom skälig minimiinkomst för en häradshövding — bortsett från dyrtidstillägg och stämpelprovision — antagits ett belopp av 11,000 kronor utom för häradshövdingarna i Västerbottens och Norrbottens län samt i Härjedalens domsaga, för vilka minimiinkomsten ansetts böra beräknas till 11,500 kronor, *att* den erforderliga höjningen av häradshövdingarnas avlöningsförmåner ansetts böra åstadkommas genom kontant lönefyllnad av statsmedel efter en fallande skala, därvid i fråga om domsagor, där den behållna inkomsten beräknats uppgå till eller överstiga 15,000 kronor, någon lönefyllnad icke skulle ifrågakomma, *samt att* dessutom i vissa domsagor skulle utgå resekostnadsbidrag enligt närmare angivna grunder.

Av en vid propositionen fogad Bilaga A. inhämtas de särskilda belopp, som föreslagits skola årligen utgå såsom lönefyllnad och resekostnadsbidrag till häradshövdingarna i de särskilda domsagorna. Enligt propositionen skola dessa belopp utgå från och med innevarande år till och med år 1922. Sedermera skulle vart femte år med ledning av tillgänglig statistik över inkomster och förvaltningsutgifter i de särskilda domsagorna fastställas de belopp, som för följande fem år borde utgå såsom lönefyllnad och resekostnadsbidrag.

**Utskottets
utlåtande.**

Såväl billig hänsyn till häradshövdingarna som angelägenheten av rättsskipningens behöriga upprätthållande kräva enligt utskottets förme-

nande, att en löneförbättring för häradshövdingarna nu genomföres. Under nuvarande förhållanden synes det icke heller kunna ifrågakomma att bygga en sådan löneförbättring på andra principer än den, som ligga till grund för propositionen i denna del. Utskottet har i huvudsak ej heller funnit något att anmärka mot det sätt, på vilket dessa principer i de särskilda fallen tillämpats. I ett visst avseende anser sig dock utskottet böra framställa en erinran närmast med anledning av de i herrar Schlyters och Bärge's motioner gjorda yrkanden rörande skyldighet för häradshövding att hålla kansli å ort, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Beträffande den sålunda väckta frågan är att märka, att redan nu enligt 9 § domsagostadgan häradshövding i domsaga, där förste notarie är anställd, är pliktig att viss tid varje helgfri dag hålla kansli tillgängligt för allmänheten å ort, där tingsställe är beläget, eller ock å annan plats, som av hovrätten i sådant avseende godkänts. Emellertid torde ett allmänt intresse otvivelaktigt påfordra, att skyldigheten att hålla kansli tillgängligt för allmänheten genomföres i än större utsträckning, och det synes utskottet även lämpligt att bestämmandet i fråga om den ort, där kansliet bör vara förlagt, överlämnas till Kungl. Maj:t. Genom en sådan anordning synes lättast kunna undvikas den fara för att vid bestämmandet av kansliort olika principer komma att göra sig gällande, vilken måhända kan föreligga, därest avgörandet liksom hittills skall tillkomma de särskilda hovrätterna. Enligt utskottets mening bör därför häradshövding, som kommer i åtnjutande av ifrågavarande löneförbättring, vara skyldig att underkasta sig de bestämmelser angående platsen för domsagans kansli, som av Kungl. Maj:t kunna komma att meddelas.

Även ur en annan synpunkt torde emellertid yrkandet om skyldighet för häradshövdingarna att hålla kansli å av Kungl. Maj:t bestämd ort förtjäna beaktande. I ett stort antal av de fall, där domsagokanslierna för närvarande äro förlagda utom respektive domsagors områden, synes det otvivelaktigt, att även allmänhetens intresse därigenom tillgodoses. Detta kan exempelvis vara händelsen, därest kansliet är beläget i en i närheten av domsagan belägen stad, dit domsagans invånare av naturliga skäl ofta hava att färdas. Emellertid lär det icke kunna förnekas, att i en del fall, då domsagokanslierna äro förlagda eller häradshövdingarna eljest hava sin bostad utom respektive domsagors områden, till stöd därför icke kan åberopas något allmänhetens intresse utan förnämligast häradshövdingens privata önskemål. Är detta sistnämnda händelsen och medför tillika den omständigheten, att kansliet eller häradshövdingens bostad ligger utom domsagans område, en ökning av förvaltningsutgifterna utöver vad som eljest behövt bliva fallet, synes

det icke riktigt, att berörda ökning skall föranleda en höjning av härads-hövdingen tillkommande lönefyllnad eller resekostnadsbidrag. Emellertid har det uppenbarligen icke varit möjligt för utskottet att nu ingå i en närmare undersökning av de särskilda fall, i vilka av nu berörda anledning en nedsättning av de såsom lönefyllnad och resekostnadsbidrag föreslagna beloppen skulle kunna ifrågasättas. Utskottet har därför ansett det böra överlämnas åt Kungl. Maj:t att taga under omprövning, i vilken mån nedsättning av lönefyllnad eller resekostnadsbidrag kan anses påkallad i särskilda fall, då höjning av förvaltningsutgifterna ägt rum till följd av nu omförmälda anledning.

Utskottet upptager härefter den i herrar Schlyters och Bärge motioner jämväl berörda frågan rörande sportelsystemets avskaffande. Det synes utskottet härvid uppenbart, att nämnda system, vilket i hög grad avviker från de löneformer, som numera i allmänhet tillämpas i fråga om statens tjänstemän, är förenat med åtskilliga olägenheter. Icke minst den nu föreslagna löneregleringen ådagalägger detta. Å andra sidan torde det icke kunna förnekas, att systemet även medför vissa fördelar. Utskottet förbiser ej heller, att systemets avskaffande kommer att möta icke obetydliga svårigheter, samt särskilt att statens utgifter för rättsskipningen därvid helt visst komma att avsevärt ökas. Utan en ingående utredning torde det icke vara möjligt att avgöra, huruvida övervägande skäl tala för sportelsystemets avskaffande eller dess bibehållande. Att en sådan utredning kommer till stånd synes utskottet emellertid med hänsyn till frågans betydelse vara önskvärt, och utskottet anser sig fördenskull böra tillstyrka, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning i berörda avseende. I betraktande därav, att de nu såsom lönefyllnad och resekostnadsbidrag föreslagna beloppen förutsatts skola oförändrade utgå till och med år 1922 synes det önskvärt, att berörda utredning bliver slutförd i så god tid, att de förslag, som av densamma må föranledas, kunna föreläggas 1922 års riksdag.

Beträffande herr Lindhagens ovanberörda motion anser sig utskottet kunna förutsätta, att vid en utredning i nyss angivna syfte kommer att tagas under omprövning frågan om beredande av statsanställning åt å domsagokanslierna tjänstgörande skrivbiträden. Att innan en sådan utredning föreligger bereda statsanställning åt ifrågavarande skrivbiträden synes utskottet icke böra ifrågakomma, och får utskottet därutinnan hänvisa till de skäl, som av utskottet anförts vid behandlingen av vid föregående riksdagar i likartat syfte väckta motioner. På grund härav och då motionären ej förebragt någon utredning angående grunden för an-

ställande och avlöning av ifrågavarande personal, har utskottet ansett sig ej kunna biträda det av motionären framställda yrkandet.

Mot det i propositionen framställda förslag att såsom pensionsunderlag för häradshövding från och med den 1 januari 1921 skall gälla ett belopp av 5,600 kronor finner utskottet icke anledning att framställa någon erinran.

Utskottet övergår härefter till de i propositionen framställda förslagen för säkerställande av tillgången på arbetskrafter för rättsskipningens behöriga gång. I propositionen hänvisas härutinnan till de sakkunnigas utredning, utvisande att för närvarande förefinnes stor brist på juridiskt bildade arbetskrafter såväl i hovrätterna som i domsagorna ävensom att enligt de sakkunnigas mening huvudorsaken till denna brist vore att söka i ekonomiska förhållanden.

Säkerställande av tillgången på nödiga arbetskrafter.

a) I allmänhet.

Beträffande de i propositionen framställda förslagen rörande de årliga avlöningsförmånerna för biträden och vikarier i domsagor i allmänhet gäller i huvudsak följande. I samtliga domsagor skall medgivnas rätt för häradshövdingen att få andre notarie anställd och skall avlöningen till andre notarie utgå med 1,800 kronor, därav 1,000 kronor bestridas av statsverket och 800 kronor av häradshövdingen. Avlöningsbeloppen för förste notarier, vilka även för närvarande enligt bestämmelserna i domsagostadgan kunna anställas i samtliga domsagor, föreslås nu i alla domsagor till 2,400 kronor att utgå helt av statsmedel. I domsagorna inom Norrbottens och Västerbottens län samt i Härjedalens domsaga skola emellertid utgå tillägg till arvoden å förste notarie med 300 kronor och å andre notarie med 200 kronor, allt av statsmedel. Den tillförordnad domhavande tillkommande vikariatsersättning, vilken i allmänhet naturligen bestrides av vederbörande häradshövding, skall såsom regel utgå med 3,000 kronor. Då till vikarie förordnas någon, som innehaft förordnande såsom ledamot eller fiskal i hovrätt men icke varit utnämning till vice häradshövding, skall emellertid till vikariatsersättningen utgå ett tillägg av statsmedel med 1,500 kronor. Vid förvaltande av ledig domsaga samt i vissa andra fall skall, i likhet med vad för närvarande enligt 34 § domsagostadgan gäller, ersättning till vikarie utgå enligt andra grunder än nyss angivits, och skola i sådana fall vikarierna jämväl äga uppbära de såsom ökning av häradshövdingarnas löneförmåner föreslagna lönefyllnader och resekostnadsbidrag. Vidare skall, då Kungl. Maj:t meddelar häradshövding uppdrag, som kan förväntas under längre tid förhindra honom från utövningen av hans ämbete, det ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida och i

vilken utsträckning häradshövdingens vikarie skall komma i åtnjutande av avlöningsförmåner enligt andra grunder än de i allmänhet i sådant avseende gällande. Arvodet till vice häradshövdingarna, vilka enligt domsagostadgans föreskrift förordnas av Kungl. Maj:t, skall utgå med 4,500 kronor. Därjämte föreslås ett ålderstillägg av 500 kronor att utgå efter det fem år förflutit från vederbörandes utnämning till vice häradshövding eller, beträffande de vice häradshövdingar, som utnämnts år 1918, efter det vederbörandes tjänstgöringstid såsom domhavande, fiskal eller ledamot i hovrätt eller revisionssekreterare uppgått till sammanlagt minst 8 år. Emellertid skall vice häradshövdingarvodet ävensom ålders- tillägget i sin helhet innehållas, då vice häradshövding innehar förordnanden av viss närmare angiven beskaffenhet. Slutligen skola vice häradshövdingarna erhålla rätt till semester under en månad årligen, därvid statsverket skall antingen till vice häradshövdingen utgiva ersättning för det vikariatsarvode, som under ledigheten frångår honom, eller ock bestrida den avlöning, som kan komma att utgå till vice häradshövdingens vikarie som domhavande. Enligt propositionen skola de i nu omförmälda avseenden föreslagna bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 1920.

Utskottets
utlåtande.

Utskottet finner det av behovet påkallat, att en avsevärd förbättring av de i domsagorna tjänstgörande biträdenas och vikariernas ekonomiska ställning nu kommer till stånd. Särskilt den nu förefintliga betydande bristen på arbetskrafter vid våra domstolar är ett viktigt skäl härför. På grund härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot de av Kungl. Maj:t för ändamålet föreslagna åtgärderna, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts framställning i denna del.

b) Ordnande
av ämbets-
göromålen i
särskilt ar-
betsstyngda
domsagor.

Efter att hava behandlat de nu omförmälda frågorna upptager propositionen det av de sakkunniga jämväl berörda spörsmålet om ordnande av ämbetsgöromålen i de mest svårskötta domsagorna. För att råda bot på de missförhållanden, som för närvarande föranledas av den i vissa domsagor synnerligen stora arbetsmängden, föreslås i propositionen, att i de domsagor, beträffande vilka Kungl. Maj:t så förordnar, skall finnas anställd en så kallad *biträdande domare* med högre kompetens än de i domsagorna tjänstgörande förste och andre notarierna. För att kunna erhålla förordnande som biträdande domare skall erfordras att hava uppehållit tjänst såsom ledamot eller fiskal i hovrätt och arvodet till de biträdande domarna skall sättas till 4,000 kronor årligen att utgå av statsmedel. Av nämnda arvodesbelopp skall emellertid blott hälften utgå,

om det i något fall skulle inträffa, att vice häradshövding bleve förordnad till biträdande domare. Bestämmelserna i detta ämne hava föreslagits skola träda i kraft den 1 januari 1921.

Beträffande frågan om arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och den biträdande domaren hava under ärendets föregående behandling olika åsikter gjorts gällande. De sakkunniga, som ansett, att de biträdande domarna borde »på ett mera självständigt sätt deltaga i domar-
göromålens handläggning», hava hållit före, att allmänna föreskrifter icke borde meddelas angående arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och den biträdande domaren utan att det borde överlämnas åt hovrätterna att efter vederbörande häradshövdingens hörande meddela erforderliga bestämmelser i berörda hänseende särskilt för varje domsaga. Processkommissionen har däremot ansett, att föreskrifter angående arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och den biträdande domaren, i analogi med de för de särskilda rådhusrätterna fastställda arbetsordningarna, borde meddelas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen har i sitt vid propositionen fogade yttrande till statsrådsprotokollet gjort gällande, att det bör undvikas att giva de biträdande domarne den av de sakkunniga förordade självständiga ställningen samt att i stället de biträdande domarne böra bli verkliga biträden åt häradshövdingen. Departementschefen anför vidare bland annat:

»Några särskilda bestämmelser angående fördelningen av arbetet mellan häradshövdingen och den biträdande domaren torde icke böra meddelas vare sig av hovrätten eller av Kungl. Maj:t. Det bör givetvis utan särskilt förordnande tillkomma den biträdande domaren att vidtaga vissa enklare på domhavanden ankommande åtgärder i överensstämmelse med vad som för närvarande gäller beträffande förste notarie, och böra bestämmelser därom införas i domsagostadgan. I övrigt synes det böra ankomma på hovrätten att med anledning av vederbörande häradshövdingens ansökning om tjänstledighet för varje särskilt fall uppdraga utövningen av häradshövdingämbetet i större eller mindre omfattning åt den biträdande domaren, åt förste notarien eller eventuellt åt annan person. Skyldighet att mottaga sådant förordnande i domsagan bör givetvis åligga biträdande domaren. Det torde ligga i öppen dag, att, om åt befattningshavarna som biträdande domare gives den karaktär, som av mig nu skisserats, och man sålunda undviker att på förhand i detalj reglera dessa befattningshavares åligganden, större möjlighet vinnes för vederbörande att ordna arbetsfördelningen inom domsagan på det sätt, som med hänsyn till de vid varje tillfälle föreliggande omständigheterna kan befinnas lämpligast.»

I förenämnda av herr Schlyter väckta motion göres gällande, att hovrätterna ej vore lämpade att verkställa uppdelningen av arbetsbördan mellan häradshövdingen och den biträdande domaren. För att denna uppdelning skulle kunna ske efter enhetliga principer måste den verkställas av Kungl. Maj:t. Det vore dock icke nödvändigt, att Kungl. Maj:t fastställde en särskild arbetsordning för varje domsaga, där biträdande domare funnes anställd. Saken kunde så ordnas, att Kungl. Maj:t meddelade föreskrift därom, att häradshövding i domsaga, varom nu vore fråga, när han så begärde och hovrätten funne det erforderligt, skulle kunna befrias från vissa slags mål eller ärenden. Vidare antydes ett visst sätt för arbetets uppdelning, så att företrädesvis göromål av enklare beskaffenhet skulle komma på den biträdande domarens lott. I domsagor bestående av mera än ett tingslag kunde arbetsfördelningen verkställas på det sätt, att den biträdande domaren förordnades att regelmässigt hålla visst antal av de allmänna tingssammanträdena i något av tingslagen. — I samma motion påyrkas vidare, att de biträdande domarne, som motionären anser lämpligen kunna benämnas e. o. assessorer, skola utöver det dem tillerkända arvodet erhålla rätt till lösen för de gravationsbevis, som av dem utfärdas.

*Utskottets
utlåtande.*

Utskottet finner det otvivelaktigt, att arbetsbördan i vissa domsagor är av den omfattning, att särskilda åtgärder måste vidtagas för att göromålen skola kunna behörigen ombesörjas. Mot det i propositionen i sådant hänseende framställda förslaget om anställande av biträdande domare i de domsagor, beträffande vilka Kungl. Maj:t så förordnar, eller mot det för de biträdande domarnes del föreslagna arvodet av 4,000 kronor finner utskottet icke heller något vara att erinra. Samma skäl, som anförts till stöd för att en något förmånligare ställning i ekonomiskt avseende bör beredas häradshövdingar samt förste och andre notarier i vissa nordligt belägna domsagor, torde emellertid böra föranleda till att en motsvarande förmån beredes jämväl biträdande domare, som eventuellt kunna bli förordnade i någon av ifrågavarande domsagor. Utskottet anser därför att, om i någon av dessa domsagor biträdande domare förordnas, det honom tillkommande arvode skäligen kan sättas till 4,500 kronor. Någon höjning av det i propositionen begärda anslaget till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning torde dock ej behöva förekomma till följd av nämnda ökning i arvodet.

På sätt i propositionen angivits, finner utskottet det uppenbart, att i domsagostadgan böra införas bestämmelser därom, att den biträdande domaren skall hava att utan särskilt förordnande vidtaga vissa

enklares på domhavanden ankommande åtgärder. I övrigt finner utskottet det ej böra möta betänkligheter att, såsom i propositionen föreslagits, åt hovrätterna överlåta att på hittills övligt sätt vid behov av ledighet för häradshövdingen uppdraga utövningen av domarämbetet i större eller mindre omfattning vare sig åt den biträdande domaren eller åt annan person. Att åt Kungl. Maj:t förbehålla prövningen av frågor av så detaljerad natur som arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och den biträdande domaren i särskilda domsagor synes utskottet av flera skäl mindre lämpligt. På grund bland annat av de täta ombyten av personal, som beträffande domsagokanslierna tydligen icke kunna undvikas, lär det icke vara möjligt att giva arbetet därstädes den mera fasta och stadigvarande organisation, som är utmärkande för exempelvis rådhusrätterna. Vid sådant förhållande torde man genom utfärdande av detaljerade reglementariska föreskrifter rörande arbetsfördelningen i domsagorna icke kunna vinna de fördelar, som i allmänhet äro förenade med de för ämbetsverken fastställda arbetsordningarna. Å andra sidan kunna dylika reglementariska föreskrifter förminska möjligheten att ordna arbetet i domsagorna på ett sätt, som vid särskilda tillfällen framstode som mest lämpligt. Även om man åt hovrätterna överlämnar att i särskilda fall träffa avgörande om den ledighet, som bör tillkomma häradshövdingen, torde man i övrigt kunna utgå från att, på sätt i herr Schlyters motion tydligen åsyftas, företrädesvis de mera krävande och maktpåliggande göromålen i den utsträckning, som lämpligen kan ske, bliva förbehållna åt häradshövdingarnas egen handläggning. Emellertid lär det beträffande domsagor, i vilka biträdande domare anställas, icke lämpligen kunna upprätthållas den enligt 16 § domsagostadgan i allmänhet gällande föreskriften, att häradshövding icke bör vinna befrielse från mera än högst tre allmänna tingssammanträden om året. Utskottet vill emellertid erinra om, att även för närvarande enligt 19 § domsagostadgan förefinnes möjlighet för Kungl. Maj:t att beträffande särskilt arbetstyngda domsagor medgiva undantag från berörda föreskrift.

Till att medgiva de biträdande domarne rätt till lösen för av dem utfärdade gravationsbevis föreligger enligt utskottets mening icke tillräckliga skäl. För den händelse den av utskottet föreslagna utredningen angående sportelsystemet kommer till stånd, torde därvid även kunna tagas i övervägande, huruvida i fall av systemets bibehållande de biträdande domarne möjligen böra i någon utsträckning berättigas att uppbära lösen för av dem utfärdade expeditioner.

Den i herr Schlyters motion ifrågasatta benämningen e. o. assessorer

för de biträdande domarne torde icke behöva föranleda något yttrande från utskottets sida.

**Delning av
domsagor.**

Utskottet övergår härefter till de i propositionen framställda förslagen rörande delning av Gästriklands domsaga och Västerbottens södra domsaga. Såsom förut nämnts, har i de av herrar Schlyter och Bärg väckta motionerna yrkats avslag å förslagen om nämnda domsagors delning, och vidare har i den av herr Pers väckta motionen framställts enahanda yrkande beträffande delningen av Gästriklands domsaga.

*Utskottets
utlåtande.*

Den i ärendet förebragta utredningen giver tydligen vid handen, att arbetsbördan i de båda nu ifrågavarande domsagorna är mycket betydande, och utan tvivel krävas särskilda åtgärder för att rättsskipningens krav i dessa domsagor skola bli behörigen tillgodosedda. Utskottet vill dock erinra, hurusom av tillgänglig statistik måste anses framgå, att i vissa andra domsagor göromålen äro av en ännu större omfattning. Då i fråga om dessa andra domsagor det ansetts vara tillfyllest med de åtgärder, som i övrigt i propositionen föreslagits, främst anställande av biträdande domare, torde enligt utskottets mening knappast kunna uppvisas något avgörande skäl, varför just beträffande de båda nu ifrågavarande domsagorna det skulle vara erforderligt att avvägabrinda delning av desamma. I betraktande av de föreslagna mycket vittgående åtgärderna för säkerställande av tillgången på biträden i domsagorna bör man fastmera kunna hysa grundad förhoppning, att betingelserna för rättsskipningens handhavande skola för framtiden bli så förbättrade, att det bliver möjligt för en häradshövding med biträden att tillfredsställande ombesörja göromålen, även där dessa äro av den omfattning som i berörda två domsagor. Det kan tydligen icke ifrågakomma, att utskottet skulle närmare ingå på frågan om arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och hans biträden. Utskottet vågar dock hysa den förhoppningen, att det skall visa sig möjligt att på sådant sätt ordna arbetsfördelningen dem emellan, att företrädesvis de mera krävande göromålen i allmänhet komma att ombesörjas av häradshövdingarna själva. I den mån en sådan anordning låter sig genomföras, torde man därmed hava uppnått den garanti för rättsskipningens behöriga handhavande, som över huvud står att vinna. I betraktande av de kvalifikationer, som uppställts för de biträdande domarnas del, torde det i övrigt icke böra möta större betänkligheter att i jämförelsevis betydande omfattning åt dem anförtra även hållandet av lagtima ting eller allmänna tingssammanträden. Då utskottet sålunda är av den meningen, att det kommer att

bliva möjligt att behörigen tillgodose rättsskipningen inom ifrågavarande båda domsagor utan delning av desamma, bliva tydligen för utskottet av särskild betydelse de skäl, som från andra synpunkter anförts mot delningarnas företagande, nämligen dels hänsyn till den blivande rättegångsreformen och dels de ökade kostnader, som av delningarna föranledas. På sålunda anförda skäl anser sig utskottet böra avstyrka de i propositionen framställda förslagen rörande delning av ifrågavarande båda domsagor. Därest propositionen i denna del avslas, följer därav, att ordinarie anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat kan bibehållas vid oförändrat belopp ävensom att anslaget till lönefyllnad och resekostnadsbidrag för häradshövdingarna icke behöver för år 1921 upptagas till högre belopp än det i propositionen för år 1920 angivna eller 336,100 kronor.

Mot de i propositionen framställda förslagen rörande fördelning av tjänstgöringspenningarna i de nybildade Marks och Borås domsagor ävensom återupprättande av brottmålsdomarbefattningen i Norrbottens län finner utskottet icke anledning att framställa någon erinran.

**Fördelning
av tjänst-
göringspen-
ningarna i
Marks och
Borås dom-
sagor; åter-
upprättande
av brott-
målsdomar-
befattnin-
gen i Norr-
bottens län.**

I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har ytterligare berörts frågan om vissa ändringar i domsagostadgan. Dessa ändringar avse, förutom en redan genom kungl. kungörelsen den 5 mars 1920 företagen modifikation av stadgans övergångsbestämmelser, ett upphävande av den i stadgan genomförda klassindelningen av domsagorna allt efter den behållna inkomstens beräknade storlek. I sistnämnda avseende har föreslagits, *dels* att den i fråga om domsagor av första och andra klasserna för närvarande medgivna förmånen att ersättning av statsmedel utgår, då annan än förste notarien förordnas att såsom extra domare hålla rannsaking med häktad person, skall upphöra, *dels* att kostnadsfri semester hädanefter skall beredas även häradshövdingarna i domsagor av tredje klassen.

**Ändringar i
domsago-
stadgan.**

Departementschefen har i denna fråga slutligen yttrat följande.

»Därest de av mig nu föreslagna åtgärderna komma att genomföras, blir därav givetvis en följd, att domsagostadgan måste i åtskilliga delar underkastas omarbetning. I samband därmed torde lämpligen kunna tagas i övervägande, huruvida mindre ändringar i nämnda stadga kunna

anses påkallade även i andra avseenden än de hittills av mig berörda. Härpå behöver jag dock ej närmare ingå i detta sammanhang.»

Såsom av det föregående inhämtas, hava i den av herr Schlyter väckta motionen beträffande domsagostadgan framställts yrkanden, avseende att bibehållandet av vissa bestämmelser i nämnda stadga med närmare angivna modifikationer måtte föreskrivas såsom villkor för användande av anslaget till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning.

*Utskottets
utlåtande.*

Mot de omförmälda ändringarna i domsagostadgan i syfte att upphäva den nuvarande klassindelningen av domsagorna synes utskottet icke något vara att erinra. Herr Schlyters nyss anförda yrkanden kan utskottet, som emellertid förutsätter, att riksdagen beredes tillfälle att yttra sig över ändringar i domsagostadgan av mera betydelsefull eller principiell innebörd, icke tillstyrka.

*Kostnadsbe-
räkning-
arna.*

Mot de av departementschefen verkställda kostnadsberäkningarna har utskottet icke funnit anledning till någon anmärkning.

Under återopande av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) med bifall till herrar Pers, Schlyters och Bärge ovanberörda motioner, de båda sistnämnda i vad de avse ifrågasatt delning av Gästriklands domsaga och Västerbottens södra domsaga, avslå Kungl. Maj:ts i sådant hänseende framställda förslag,

b) bestämma, att från och med år 1921 tjänstgöringspenningarna skola utgå i Marks domsaga med 2,500 kronor och i Borås domsaga med 1,800 kronor för år,

c) medgiva, att under tiden från och med den 1 juli 1920 till och med år 1923 må från det under andra huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter utgå till tillförordnad brottmålsdomare i Norrbottens län ersättning för rannsakingar med häktade i enlighet med, där särskilda omständigheter ej föranleda annat, följande grunder, nämligen dels ett årligt arvode av 3,000 kronor, dels 50 kronor för varje av brottmålsdomaren för sådan rannsaking hållet urtima ting

eller extra sammanträde under lagtima ting, dels rese-kostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente eller enligt den klass, som i blivande resereglemente kan komma att bestämmas för häradshövding, dock med iakttagande att dagtraktamente ej må beräknas för dygn, varunder förrättning ägt rum, dels ock för varje av brottmålsdomaren handlagd rannsakningsmål traktamente för två expeditiions-dagar efter 25 kronor för varje dag,

d) bestämma, att såsom pensionsunderlag för häradshövding skall från och med den 1 januari 1921 gälla ett belopp av 5,600 kronor,

e) under andra huvudtiteln bevilja

1) till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som finnas upptagna i en av Kungl. Maj:t utfärdad stadga i ämnet med de ändringar i samma stadga, som kunna föränledas av vissa av chefen för justitiedepartementet i ärendet väckta förslag jämte vad utskottet här ovan i ämnet anført, å *extra stat för år 1921* ett förslagsanslag å 440,000 kronor,

2) för möjliggörande av tillämpning i vissa delar redan från och med den 1 juli 1920 av nyssnämnda ändringar i berörda stadga *på 1920 års tilläggsstat* till förstärkning av det å *extra stat för år 1920* beviljade förslagsanslaget till nyss omförmälda ändamål ett förslagsanslag, högst 75,000 kronor,

3) till partiell löneförbättring för häradshövdingarna och bestridande av vissa resekostnadsbidrag till sådana befattningshavare, allt i enlighet med av departementschefen förordade grunder samt med iakttagande av vad utskottet härövan anført beträffande dels skyldighet för häradshövding att hålla kansli tillgängligt för allmänheten å tid, som i 9 § av domsagostadgan angives, samt å ort, som av Kungl. Maj:t bestämmes, dels ock jämkning i vissa fall av löneförbättringens belopp, på *extra stat för år 1921* ett förslagsanslag, högst 336,100 kronor.

4) till samma ändamål på 1920 års tilläggsstat ett förslagsanslag, högst 336,100 kronor,

II) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande frågan, huruvida sportelsystemet såsom avlöningsform för domare lämpligen bör avskaffas eller under nuvarande förhållanden bibehållas, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, som må av utredningen föranledas,

III) att herr Schlyters motion, i vad den avser andra ämnen än delning av Gästriklands domsaga och Västerbottens södra domsaga samt sportelsystemets avskaffande, må anses genom vad utskottet härovan anfört besvarad,

IV) att herr Lindhagens ovanberörda motion icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 maj 1920.

På statsutskottets vägnar: .

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, H. F. Lamm, H. M. Bäckström, J. L. Widell, O. U. B. Olsson, O. Bergqvist, A. Pers, J. Jeansson, C. I. Asplund, C. P. V. Nilsson, P. M. Olsson* och *F. L. Lindqvist* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson. A. J. Andersson* i Gäfle, *O. Nilsson* i Örebro, *A. E. Akesson, K. E. W. Söderhielm* och *G. N. Torgén*.

Reservation

av herrar *S. H. Kvarnzelius, H. F. Lamm, O. Bergqvist, F. L. Lindqvist, P. M. Olsson, J. Jönsson* i Revinge, *K. E. W. Söderhielm* och *G. N. Torgén*, vilka beträffande frågan om delning av Gästriklands domsaga och

västerbottens södra domsaga, ansett att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Att göromålen i en var av de båda ifrågavarande domsagorna äro av allt för stor omfattning för att kunna tillfredsställande ombesörjas av en häradshövding med sedvanliga biträden, torde kunna anses såsom ett faktum. Även motionärerna synas erkänna detta. Utskottet kan icke heller betvivla, att en var av de domsagor, som vid de föreslagna delningarna skulle bildas, kommer att erbjuda ett fullt tillräckligt verksamhetsfält. Vid sådant förhållande synes det utskottet tydligt, att en delning av domsagorna kommer att medföra större garantier för rättsskipningens behöriga handhavande än anställande i domsagorna av biträdande domare, vilkas erfarenhet måste vara väsentligen mindre än en ordinarie häradshövding. Utskottet vill även framhålla, att de biträdande domarna tydligen icke kunna förväntas komma att under någon längre tid kvarstanna vid samma befattning, samt att det synes uppenbart, att täta ombyten av biträden i domsagorna måste medföra åtskilliga olägenheter. Åtminstone under den närmaste framtiden lär det även vara att befara, att tillräckligt antal personer lämpliga att mottaga förordnande som biträdande domare icke skall stå till buds. Den i propositionen påpekade fördelen av större snabbhet i rättsskipningen, vilken vinnes genom delning av dessa domsagor, var och en bestående av mer än ett tingslag, får tydligen icke underskattas. Det synes utskottet i hög grad ovisst, om samma fördel skulle kunna vinnas genom anställande av biträdande domare i domsagorna. Såsom särskilda skäl för delningarnas genomförande vill utskottet ytterligare anföra, beträffande Gästriklands domsaga, att denna är den till invånarantalet största i riket, samt beträffande Västerbottens södra domsaga den därstädes hastigt fortskridande utvecklingen med därav följande ökade krav på rättsskipningen och den i de nordliga delarna av landet särskilt svåra bristen på biträden, i följd av vilken det är nödigt att för göromålens ombesörjande i högre grad än eljest lita till häradshövdingarna själva. Utskottet vill vidare erinra, att i båda förevarande fall de ifrågasatta delningarna äro lätta att genomföra, då i huvudsak gränser mellan gamla tingslag kunna följas, ävensom att några särskilda kostnader för ortsinvånarna icke äro att förvänta i följd av delningarna. Då utskottet vunnit den övertygelsen, att rättsskipningens krav skulle bli väsentligen bättre tillgodosedda genom ifrågavarande domsagors delning än genom anställande därstädes av biträdande domare, kan utskottet icke tillmäta någon avgörande betydelse åt de invändningar, som mot delningarnas företagande blivit framställda med hänsyn till dels de därigenom föranledda ökade kost-

naderna för statsverket, samt dels de svårigheter, som till följd av delningarna kunde tänkas uppkomma vid genomförandet av den blivande rättegångsreformen. I sistnämnda avseende vill utskottet erinra om, att häradshövding, som numera utnämnes, är skyldig att vid allmän omorganisation av underrätterna övergå till annan tjänst vid sådan domstol. Då i riket för närvarande finnas 123 häradshövding- och 91 borgmästare-ämbeten synes det utskottet tydligt, att inrättandet av ytterligare två häradshövdingämbeten icke kan komma att i nämnvärd mån försvåra genomförandet av rättegångsreformen, även om efter densamma i enlighet med ett inom processkommissionen uppgjort preliminärt utkast skulle komma att finnas allenast omkring 110 häradshövdingar, sammanlagt för stad och land. Mot det i propositionen föreslagna sättet för delningarnas genomförande och de för sådant ändamål begärda anslagen har utskottet icke funnit något att erinra. Utskottet får därför tillstyrka bifall till propositionen i denna del;»

samt att utskottet förty bort hemställa,

under I a):

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, i vad den avser delning av nedannämnda domsagor och med avslag å herrar Pers, Schlyters och Bärge ovanberörda motioner, de båda sistnämnda såvitt de röra sådan delning, för möjliggörande av delning *ej mindre* av Gästriklands domsaga sålunda, att domsagans östra tingslag jämte Österfärnebo socken av västra tingslaget bildar en domsaga, benämnd Gästriklands östra domsaga, och västra tingslaget utom nyssnämnda socken bildar en domsaga, kallad Gästriklands västra domsaga, *än även* av Västerbottens södra domsaga sålunda, att Umeå tingslag med undantag av den del av Hörnefors socken, som nu hör till detta tingslag, bildar en domsaga, benämnd Umeå domsaga, samt återstående delen av domsagan bildar en domsaga med bibehållande av den nuvarande domsagans namn, i 1921 års riksstat höja det under andra huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat från dess nuvarande belopp 947,087 kronor med 10,100 kronor till 957,187 kronor, därav bestämt anslag 952,187 kronor och förslagsanslag 5,000 kronor,

ävensom fastställa avlöningsförmåner för en var av häradshövdingarna i de föreslagna fyra nya domsagorna sålunda:

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar	» 1,500	6,000,

samt under I e) 3)

att riksdagen må till partiell löneförbättring för häradshövdingarna och bestridande av vissa resekostnadsbidrag till sådana befattningshavare, allt i enlighet med av departementschefen förordade grunder samt med iakttagande av vad utskottet härövan anført beträffande dels skyldighet för häradshövding att hålla kansli tillgängligt för allmänheten å tid, som i 9 § av domsagostadgan angives, samt å ort, som av Kungl. Maj:t bestämmes, dels ock jämkning i vissa fall av löneförbättringens belopp, på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst 350,400 kronor.